

Δελτίο Τύπου

Γυναίκες, επιστήμη, πανδημία

Αθήνα 18 Μαΐου 2021

Το Εργαστήριο Σπουδών Φύλου του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών διοργάνωσε τον Απρίλιο δύο διαδικτυακές εκδηλώσεις σχετικά με την τρίτη θεματική ενότητα του προγράμματος ProGender «Γυναίκες στην επιστήμη» και τις επιπτώσεις που έφερε η πανδημία.

Την πρώτη εκδήλωση, τη διάλεξη με τίτλο «**Επιστημόνισσες στη διάρκεια της πανδημίας**» που πραγματοποιήθηκε στις **12 Απριλίου 2021** τη διοργανώσαμε σε συνεργασία με το Κέντρο Ερευνών Φύλου του Νορβηγικού Πανεπιστημίου Επιστήμης και Τεχνολογίας (NTNU). Στη διάλεξη ο Πρέσβης της Νορβηγίας στην Ελλάδα Frode Overland Andersen έκανε χαιρετισμό αναφέροντας ότι η πανδημία ανέδειξε νέα δεδομένα και φανέρωσε την έμφυλη ανισότητα ακόμα και σε ζευγάρια που θεωρούσαν ότι είχαν μεταξύ τους ισότητα.

Την διάλεξη έκανε η Sofia Moratti, ερευνήτρια στο Κέντρο Ερευνών Φύλου στο Νορβηγικό Πανεπιστήμιο Επιστήμης και Τεχνολογίας (NTNU). Η παρουσίασή της αναφερόταν στη μεροληψία προς τις γυναίκες και τα κορίτσια που επιθυμούσαν να ακολουθήσουν επιστημονικούς κλάδους, όπως καταγράφηκε σε σχετική βιβλιογραφία. Λόγω της υποτίμησης των ικανοτήτων των γυναικών από άνδρες εκπαιδευτικούς, συνομήλικους ακόμα και από τις ίδιες τις οικογένειές τους, οι γυναίκες και τα κορίτσια εσωτερικεύουν την προκατάληψη και θεωρούν ότι έχουν περιορισμένες ικανότητες σε παραδοσιακούς «ανδρικούς» κλάδους. Επίσης η μητρότητα και η φροντίδα των παιδιών αποτελούν παράγοντες που πυροδοτούν διακρίσεις εις βάρος των γυναικών και επιβαρύνουν την κατάσταση περισσότερο των γυναικών παρά των ανδρών.

Στη συνέχεια αναφέρθηκε σε έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στη διάρκεια της πανδημίας και είτε μετρούσαν την ακαδημαϊκή παραγωγικότητα των γυναικών υπό το πρίσμα της πανδημίας, είτε προσπαθούσαν να διερευνήσουν τον αντίκτυπο της φροντίδας των παιδιών και της οικιακής εργασίας στην επαγγελματική ζωή των γυναικών και στις ευκαιρίες τους. Η πιο συχνή ερώτηση σχετικά με τον αντίκτυπο των γυναικών επιστημονισσών κατά τη διάρκεια της πανδημίας είναι «Πώς επηρεάστηκε η παραγωγικότητά τους;». Το διάστημα της καραντίνας παρουσιάστηκε ως μια ευκαιρία αύξησης της παραγωγικότητας σε δημοσιεύσεις. Όμως δεν αναρωτήθηκε κανείς για την

ποιότητα των εργασιών και τον μειωμένο αριθμό γυναικών συγγραφέων. Η υψηλή παραγωγικότητα είναι ο κανόνας στην επιστήμη, ανεξάρτητα από τις περιστάσεις και μετριέται με τον αριθμό των δημοσιεύσεων, το οποίο από την οπτική του φύλου δεν θα έπρεπε να αποτελεί το βασικό κριτήριο της παραγωγικότητας στην επιστήμη.

Παρόλα αυτά ο μειωμένος αριθμός δημοσιεύσεων από γυναίκες επιστημότισσες κατά τη διάρκεια της πανδημίας αποτέλεσε τη βασική έκφραση της ανισότητας των φύλων, καθώς ο αντίκτυπος της φροντίδας των παιδιών επιβαρύνει πολύ περισσότερο τις γυναίκες από ότι στους άνδρες. Ωστόσο, όπως υποστήριξε η Morati, η σύνδεση της ανισότητας των φύλων στην επιστήμη με τη φροντίδα των παιδιών έμμεσα ενισχύει τις εικόνες της παιδικής μέριμνας ως καθήκον της γυναίκας και αποτρέπει τις συζητήσεις σχετικά με την κατανομή της φροντίδας μεταξύ των συντρόφων.

Στην δεύτερη εκδήλωση, η δημόσια συζήτηση με τίτλο «**Ο αντίκτυπος του Covid-19 στις γυναίκες επιστημότισσες**», πραγματοποιήθηκε στις **26 Απριλίου 2021** συμμετείχαν ερευνήτριες από το Ινστιτούτο για το Φύλο, την Ισότητα και τη Διαφορά του Πανεπιστημίου της Ισλανδίας (RIKK) και το Κέντρο Ερευνών για το Φύλο του Νορβηγικού Πανεπιστημίου Επιστήμης και Τεχνολογίας (NTNU). Στη συζήτηση συμμετείχαν:

- Η **Eyja Margrét Brynjarsdóttir** (Καθηγήτρια Φιλοσοφίας και Εφαρμοσμένης Ηθικής στο Πανεπιστήμιο της Ισλανδίας RIKK), η οποία ανέφερε ότι στη διάρκεια της πανδημίας μειώθηκε η παραγωγικότητα των επιστημονισσών ενώ αυξήθηκε το άγχος τους για διάφορους λόγους, όπως το κλείσιμο των σχολείων και η φροντίδα των παιδιών, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, οι οικιακές εργασίες. Σε πολλές περιπτώσεις έπρεπε αν γίνει αναδιάρθρωση του χώρου στο σπίτι για να δημιουργηθεί χώρος εργασίας. Ως αποτέλεσμα, οι γυναίκες στον ακαδημαϊκό χώρο έχουν μειωμένο χρόνο και ενέργεια να αφιερώσουν στην επιστημονική παραγωγή. Η διδασκαλία έγινε ψηφιακή και απομακρυσμένη και προστέθηκαν αρμοδιότητες για όλο το ακαδημαϊκό προσωπικό, προκαλώντας περισσότερο χρονικό περιορισμό των γυναικών ακαδημαϊκών.
- Η **Ξένια Χρυσοχόου** (Καθηγήτρια Κοινωνικής και Πολιτικής Ψυχολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, Πρόεδρος του Συλλόγου των Μελών ΔΕΠ του Παντείου Πανεπιστημίου και Πρόεδρος του ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.) παρουσίασε στατιστικά δεδομένα για την κατανομή των ανδρών και γυναικών μελών ΔΕΠ στο Πάντειο Πανεπιστήμιο στις τρεις ακαδημαϊκές βαθμίδες (Καθηγητής/τρια, Αναπληρωτής/τρια, Επίκουρος/η) και έδειξε την έμφυλη ανισότητα στην κατανομή των θέσεων. Περισσότεροι άνδρες

κατέχουν θέση Καθηγητή, ενώ στη βαθμίδα των Αναπληρωτών παρατηρούνται περισσότερες γυναίκες στα περισσότερα τμήματα του Παντείου Πανεπιστημίου. Επίσης από τα στοιχεία του ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ σχετικά με τη χρηματοδότηση της έρευνας προκύπτει ότι ενώ περισσότερες γυναίκες που διεξάγουν έρευνα κατέχουν Διδακτορικό τίτλο, οι άνδρες υπερεκπροσωπούνται στο ακαδημαϊκό επίπεδο. Ο κορωνοϊός ήρθε να προστεθεί σε ήδη υπάρχοντα ζητήματα ανισότητας. Με την τηλεργασία χάθηκε ο διαχωρισμός της ιδιωτικής και της επαγγελματικής ζωής, προστέθηκε η φροντίδα των παιδιών, οι οικιακές εργασίες και αμελήθηκαν οι συνθήκες εργασίας.

- Η **Ιωάννα Τζουλάκη** (Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Επιδημιολογίας στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και στο Imperial College του Λονδίνου), ανέφερε ότι στο ξεκίνημα της πανδημίας του κορωνοϊού όλοι όσοι/ες εργάζονται στον Ιατρικό κλάδο έδειξαν ενδιαφέρον να μελετήσουν το φαινόμενο, όμως όπως προέκυψε είχαν ελάχιστο χρόνο. Οι επιστήμονες και οι επιστημότισσες είχαν ευκαιρίες χρηματοδότησης, νέα δίκτυα γνώσεων, νέες δημοσιεύσεις, όμως οι πρώτες δημοσιεύσεις για τον Covid έγιναν με μειωμένη συμμετοχή των γυναικών. Παράλληλα αναφέρθηκε και στην αναπαράσταση των επιστημονισσών στα μέσα ενημέρωσης. Στην αρχή υπήρχαν πολύ λίγες γυναικείες φωνές και κυριάρχησαν οι άντρες επιστήμονες που εξηγούσαν την κατάσταση. Ακόμα και όταν γυναίκες εκπρόσωποι είχαν βήμα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης αναπαράγονταν πολλά στερεότυπα και γυναίκες από επιστημονικούς τομείς που κυριαρχούνται από άνδρες απουσίαζαν από δημόσιες συζητήσεις.
- Η **Jorunn Dahl Norgård** (Εκπρόσωπος της ForskerForbundet της Νορβηγικής Ένωσης Ερευνητών), παρουσίασε μια έρευνα που διεξήχθη τον Σεπτέμβριο του 2020 σε 10,000 μέλη της Ένωσης. Τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν ότι οι Διδακτορικοί και οι Μεταδιδακτορικοί έχουν υψηλά επίπεδα άγχους, απογοήτευσης και απομόνωσης. Το 85% των Διδακτορικών και των Μεταδιδακτορικών καθυστερούν στην ερευνητική τους πρόοδο. Το ακαδημαϊκό προσωπικό περνά πολύ περισσότερο χρόνο στη διδασκαλία ενώ οι ερευνητικές δραστηριότητες έχουν μειωθεί. Οι γυναίκες περισσότερο από τους άνδρες αναφέρουν υψηλό επίπεδο αβεβαιότητας όσον αφορά τις ψηφιακές δεξιότητες και την εξ αποστάσεως διδασκαλία. Επίσης, φέρουν υψηλό επίπεδο ανησυχίας για το αποτέλεσμα της μάθησης. Οι νέοι ερευνητές/τριες στη Νορβηγία είναι ευάλωτοι/ες, αντιμετωπίζουν έντονο ανταγωνισμό και ήδη πριν από την πανδημία πολλές γυναίκες ερευνήτριες ήταν

λιγότερο πιθανό να συνεχίσουν μια σταδιοδρομία ως ερευνήτριες από τους άνδρες συναδέλφους τους.

- Η **Angelina Penner** (Πρώην Πρόεδρος της DION, του Οργανισμού Ενδιαφέροντος για Προσωρινούς Εργαζομένους, Διδακτορικούς και Μεταδιδακτορικούς, στο NTNU), ανέφερε από την εμπειρία της τα συναισθήματα και την κατάσταση των Διδακτορικών και Μεταδιδακτορικών στην αρχή της πανδημίας. Οι διδακτορικοί φοιτητές/τριες αντιμετώπισαν αφενός προβλήματα στον διαχωρισμό της προσωπικής και επαγγελματικής ζωής, αφετέρου και πρακτικά προβλήματα όπως η καθοδήγηση από τους επιβλέποντες/ουσες καθηγητές/τριες, η έλλειψη κατάλληλου χώρου εργασίας και εργονομικού εξοπλισμού. Στους ξένους φοιτητές/τριες πέραν της ανησυχίας για τις οικογένειές τους, παρατηρήθηκε μοναξιά και απομόνωση και αυτό επηρέασε την επαγγελματική πρόοδο.

*Το έργο **ProGender: A Digital Hub on Gender, the Covid-19 Crisis and its Aftermath**, χρηματοδοτείται από το Ταμείο Διμερών Σχέσεων του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου της περιόδου 2014-2021 (ΧΜ ΕΟΧ 2014– 2021) που υπάγεται στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Οι επιχορηγήσεις ΕΟΧ αντιπροσωπεύουν τη συμβολή της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν και της Νορβηγίας σε μια πράσινη, ανταγωνιστική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη. Υπάρχουν δύο γενικοί στόχοι: η μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων στην Ευρώπη και η ενίσχυση των διμερών σχέσεων μεταξύ των δοτριών χωρών και 15 χωρών της ΕΕ στην Κεντρική και Νότια Ευρώπη και στη Βαλτική. Οι τρεις δότριες χώρες συνεργάζονται στενά με την ΕΕ μέσω της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ). Για την περίοδο 2014-2021, οι επιχορηγήσεις του ΕΟΧ ανέρχονται σε 1,55 δισ. Ευρώ.*

Τα βίντεο των εκδηλώσεων έχουν αναρτηθεί στη σελίδα στο Facebook [@ProGenderproject](https://www.facebook.com/ProGenderproject)

Για περισσότερες πληροφορίες

email progender@panteion.gr

Facebook <https://www.facebook.com/ProGenderproject> ,

Instagram <https://www.instagram.com/progenderproject/>

Twitter https://twitter.com/ProGender_hub